[א]נשעייה באמתא מלבר וניעבד מלגיו עביד חבריה מלבר ואמר דידי ודידיה הוא אי הכי השתא נמי דקפיל ליה חבריה ואמר דידי ודידיה הוא [ב](א)קילופא מידע ידיע הוצא אמר רב נחמן סינופי [ג]יריכי מלבר וניעבד מלגיו עביד נמי חבריה מלבר ואמר דידי ודידיה הוא אי הכי השתא נמי גייז ושדי ליה ואמר דידי ודידיה הוא משריק ליה טינא השתא נמי אתי חבריה וקליף ליה קילופא מידע ידיע אביי אמר הוצא לית ליה תקנתא אלא בשטרא: אבל אם עשו מדעת שניהם: אמר ליה רבא מפרזיקא לרב אשי לא יעשו לא זה ולא זה א"ל לא צריכא דקדים חד מנייהו ועבד דידיה ואי לא עביד חבריה אמר דידיה הוא (א) ותנא תקנתא לרמאי קמ"ל א"ל ורישא לאו תקנתא לרמאי הוא א"ל בשלמא רישא תנא דינא ומשום דינא תנא תקנתא אלא סיפא דינא קתני דקתני תקנתא אמר רבינא הכא בהוצי עסקינן לאפוקי מדאביי דאמר הוצא לית ליה תקנתא אלא בשטרא קמ"ל דבחזית סגיא:

מתני' [ד]המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית אין מחייבין אותו רבי יוסי אומר [ה]אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי דאמר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל [ו]ל"ש עמד ניקף ל"ש עמד מקיף איתמר רב הונא אמר [ז]הכל לפי מה שגדר חייא בר רב אמר הכל לפי דמי קנים בזול תנן המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו אימא סיפא רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל בשלמא לרב הונא דאמר הכל לפי מה שגדר בה היינו דאיכא בין ת"ק (ב) ורבי יוסי ת"ק סבר הכל לפי דמי קנים בזול אין ומה שגדר לא ורבי יוסי סבר הכל לפי מה שגדר אלא לחייא בר רב דאמר הכל לפי דמי קנים בזול מאי איכא בין ת"ק לר' יוסי אי דמי קנים בזול לא קיהיב ליה מאי קיהיב ליה אי בעית אימא אגר נטירא איכא בינייהו תנא קמא סבר אגר נטירא אין דמי קנים בזול לא ורבי יוסי סבר דמי קנים בזול ואי בעית אימא ראשונה שניה ושלישית איכא בינייהו ת"ק סבר רביעית הוא דיהיב ליה אבל ראשונה שנייה ושלישית לא יהיב ליה ור' יוסי סבר ראשונה שנייה ושלישית נמי יהיב ליה איבעית אימא מקיף וניקף איכא בינייהו דת"ק סובר טעמא דעמד ניקף (ג) דמגלגלין עליו את הכל אבל עמד מקיף אינו נותן לו אלא דמי רביעית ורבי יוסי סבר ל"ש ניקף ול"ש מקיף אם עמד וגדר מגלגלין עליו את הכל לישנא אחרינא מקיף וניקף איכא בינייהו ת"ק סבר אם גדר מקיף את הרביעית נמי יהיב ליה ורבי יוסי סבר אם עמד ניקף וגדר את הרביעית הוא דיהיב ליה דגלי דעתיה דניחא ליה אבל אם גדר מקיף לא יהיב ליה מידי

רוניא

נשעייה באמתא מלבר. יטח עם טיט אמה ברחב הכותל מבחוץ: **ומקפל ליה.** (ד) מקפלו: **הוצא.** אם עשו מחיצת הוצים כיצד יעשו חזית: **סינופי** (ה)**יריכי לבר.** ראשי ההוצים (ו)ישב לצד שדה חבירו וכשיהיה סוף ההוצים כשיכלה האחד ויתן את חבירו יסנפנו מבחוץ: הג"ה. יריכי כדאמרי' לעיל טפח יתירא לביני (ה) אורכי תמ"ש. ור"ת פי' מוליא ראשי הקנים ודפנא (ו) שהוא הקנים העומדים לחיזוק המחילה לחוץ מתוך פירושו משמע שהקנים שמעמידין מן הצד לסמוך הכותל וזהו לשון סניפין ע"כ: **אלא בשטרא.** אם עשה האחד יביא עדים ויחתמו לו ואם (ז) עשהו שניהם יעידו עדים ויחתמו דס"ל קופלא דטינא מעילויה הוצא לא ידיע: **ולא יעשו.** חזית לא לזה ולא לזה והרי סימן שלא עשאה האחד בשלו שאילו עשאה היה עושה חזית מבחוץ: **ועביד דידיה.** עשה חזית מבחוץ: **ותקנתא לרמאי.** בתמיה וכי מפני דאגת רמאין איכפל תנא למיתני הא מתני': **ורישא.** דקתני ועושה חזית מבחוץ לאו תקנתא משום רמאי הוא דלא נימא חבריה של שניהם הוא: **תנא דינא.** הואיל ובקעה אין מנהג לגדור אין יכול לכופו אלא כונס לתוך שלו ובונה ואיידי דתנא דינא תנא תקנתא ועושה חזית משום רמאי אלא סיפא דינא לא תנא דהא פשיטא דאם עשו מדעת שניהם תעשה משל שניהם וכולה משום תקנתא הוא דתנייה: **מתני' המקיף את חבירו משלש רוחותיו.** שקנה ג' שדות סביב שדה חבירו לשלשת מצריה וגדר את שלשתן ונמצא שדהו של אמצעי זה מוקף משלש רוחותיו: **אין מחייבין אותו.** לתת כלום כדאמרי' דסתם בקעה מקום שנהגו שלא לגדור הוא: הג"ה תמ"ש ול"נ טעמא משום דאכתי לא מהני ליה מידי שהכל יכולים ליכנס מרוח רביעית אבל אם גדר רביעית מחייבין אותו כדאמרינן בגמ' ואע"ג דאמרינן לעיל דסתם בקעה מקום שנהגו שלא לגדור הוא ה"מ בין בקעה לבקעה וכותל גבוה ד' אמות לנס הוא דלא בעינן (ח) מ"ט דליכא היזק ראיה אבל בשביל היזק בהמות שלא יכנסו לשדה צריך לגדור גדר שלו עשרה טפחים המונע מליכנס הבהמות: ה"ג **ר' יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית** (ז)ולא גרסי' ניקף: הג"ה וכן בפירוש ר"ח ומיהו אניקף מפרשינן לה לקמן. תוס' והכי מוכח בפ"ב דב"ק והלשון מוכיח דקתני אם עמד ולא קתני אם גדר מכלל דלאו בההוא דגדר השלש איירי. ת' מו' שמ' ע"כ: **מגלגלין עליו את הכל.** לתת חלקו בשלשת הראשונות דכיון דגדר את הצד הפתוח גלי דעתיה דניחא ליה במאי דגדר חבריה: **גמ' לפי מה שגדר.** בכל יציאות שהוציא בהן הראשון יחזיר לו מחצה: **דמי קנים.** דאמר ליה לדידי סגי לי בגדר קנים ואי אפשי בהוצאה של גדר אבנים: ה"ג **תנן המקיף את חבירו מג' רוחותיו אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו אימא סיפא ר' יוסי אומר כו' וגדר את הראשונה כו' אין מחייבין אותו.** דהא לא אהני ליה מידי שהרי גלוי הוא מצד רביעית הא אם גדר עוד מקיף את הרביעית מחייבין אותו דאהני ליה: **אימא סיפא רבי יוסי אומר.** בשלמא לרב הונא דאמר הכל דר' יוסי כמה שגדר הוא היינו דאיכא בין ת"ק לר' יוסי דת"ק דלא נקט לישנא דהכל סבר דמי קנים בזול הוא דמחייבין אותו ור' יוסי סבר כו'(ט) דהא ליכא למימר דת"ק דוקא אם גדר מקיף את הרביעית הוא דמחייבין אותו אבל אם גדר ניקף לא דכ"ש הוא השתא היכא דלא גלי דעתיה דניחא ליה בהיקיפא קא מחייב ליה כ"ש היכא דגלי ולר' יוסי נמי קס"ד השתא דתנא ניקף וה"ה למקיף אלא בגלגול דהכל הוא דפליגי: **אלא לת"ק דמי קנים נמי לא יהיב ליה אלא מאי יהיב ליה.** מאי מחייבין אותו דדייקינן ממילתיה: **יהב ליה אגר נטירא.** דבר מועט שהיה צריך ליתן לשומר בכל שנה כשהיא בקמותיה: **דתנא קמא סבר.** דמי רביעית יהיב ליה אם גדרה מקיף אבל דמי הראשונות לא יהיב ליה שכבר יצא מהם וזכאי בבית דין שהיו שם ימים רבים ולא הועילו לו ואם גדרה ניקף לרביעית לא יהיב ליה מידי כדפירי' שכבר יצא ידי בית דין מהם ולר' יוסי לא שנא גדרה ניקף ולא שנא מקיף מגלגלין עליו (ט) את הכל בכולן דמי קנים: **ואיבעית אימא מקיף וניקף איכא בינייהו.** דתנא קמא אית ליה דרבי יוסי היכא דגדרה ניקף אבל רבי יוסי לית ליה דתנא קמא בגדר מקיף תנא קמא סבר לא שנא ניקף ולא שנא מקיף כי גדר לרביעית מחייבין אותו דהא תנא קמא במקיף איירי ודייקינן ממילתיה הא רביעית מחייבין אותו וכל שכן כשגדרה ניקף דגלי דעתיה: **ור'**

לאפוקי מדאביי. ואביי סבר דשפיר אית ליה למיתני תקנתא לרמאי: **אם** עמד וגדר את הרביעית. ל"ג אם עמד ניקף דהא לכולהו לישני דגמרא קאי אמקיף בר מלישנא בתרא דקאמר מקיף וניקף איכא בינייהו והא דדייק בפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כ: ושם) טעמא דניקף הא מקיף פטור היינו להאי לישנא: **דמי** קנים בזול. וא"ת מאי שנא משדה שאינה עשויה ליטע דאם נטעה חבירו שלא ברשות אמר רב ושמואל בהגוזל (ב"מ דף קא.) שמין לו וידו על התחתונה ואור"י דשאני הכא דמצי א"ל לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא ומ"מ דמי קנים בזול יהיב ליה דאין סהדי דאם היה מוצאם כ"כ בזול היה גודר בהם: **שניה** ושלישית לא. אומר ר"י דהיינו טעמא דאין לך אדם שלא היה מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדור מג' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דא"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **ורבי** יוסי סבר אם עמד ניקף וגדר את הרביעית. אע"ג דעל השתא היה מחמיר כדמשמע לישנא דמגלגלין עליו את הכל להך לישנא לא הוי הכי דלשון אם עמד משמע ניקף:

הגה"ה

עין משפט
נר מצוה

כ א מיי' פ"ג מהל' שכנים הלכה ט וטוש"ע ח"מ סי' קנח סעיף ד:

כא ב ג ד ה מיי' פ"ג מהל' שכנים הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנח סעיף ו:

◆

רבינו גרשום

נשעייה עליה אמה מלבר. שאמה העליונה מייסד אותה בסיד על פני כולה לאורך הכותל מבחוץ לצד חבירו: קפיל ליה. שיבא חבירו בסתר ומקליף אותו הסיד: מידע ידיע. מקום הקילוף ולא יועיל לו: כל הני דאמרן היינו בכותל של אבנים אבל [אם] אותו כותל מקני הוצא הוא מאי חזית מצי למקבע ביה דסניף ליה ריבי מלבר דלכי גדיל להו להוצא ליכוון דליהוי רישיהו דהוצא כייפי לבר לאותו צד של חבירו (שדין) [ושריק] ליה טינא דלא מצי חבירו לנוח להו (ולא למישדינהו) [ולמישרינהו] דאיכא היכרא ומקשינן אפ"ה אתי חבריה (ומקבל) [ומקפל] להדוא טינא ושדי ליה ואמר דידי ודידך הוא (וישנו) [ומשני] קילופא מידע ידיע: אביי אמר. בשום ענין לכותל הוצין אין לו תקנה לעשות שום היכר שיהא כולו שלו שחבירו לא יכול לרמותו אלא בשטרא א"כ יכתבו לו שטר שכולו שלו ואין לחבירו בו כלום: ואם עשו מדעת שניהם. כותל בבקעה בונין אותו שניהן בשותפות ועושין חזית מכאן ומכאן להיכרא שהכותל של שניהם הוא: ולא יעשה חזית לא זה ולא זה. וממילא ידעינן דשל שניהם הוא דכיון דלאחר אין לו חזקה בו יותר מחבירו לא יוכל לטעונו דכולו שלו הוא: לא צריכא. דאקדים חד ועביד חזית מצד שלו להכי צריך למעבד אידך: אמר לו וכי תנא מתני' לא אתי לאשמועינן בהא סיפא אלא תקנתא לרמאי. בשלמא רישא תנא דינא ותנא תקנתא. תנא אם רוצה כונס בתוך שלו דאף על גב דחבירו אינו רוצה שימעט לו באויר אינו יכול לעכב עליו היינו דינא ואגב דאיצטריך למיתני דינא תנא נמי תקנתא אבל סיפא לא אית ביה דינא כלל דהא דקתני מתני' אבל אם עשו מדעת שניהם בונין את הכותל באמצע לאו דינא הוא דמדעתייהו עבדי: רבינא אמר בהוצא עסקינן כו'. כלומר אפי' סיפא לא אתי לאורויי תקנתא כלל לרמאי אלא לאורויי אכותל דהוצא לאפוקי מדאביי דאמר לית ליה תקנתא אלא בשטרא קמ"ל דבחזית סגי בלא שטרא: מתני' המקיף את חבירו מג' רוחותיו. כגון שהיו לו למקיף ד' שדות א' מכאן וא' מכאן לשדה של אדם אחר שהיה באמצעיתן של אותן שדות ורצה בעל אותן ד' שדות לגדור שדותיו וגדר את הא' ואת הב' ואת הג' ומאותן גדרים של אותן שדות לא היתה משתמרת שדהו של זה הואיל שלא גדר שדה רביעית אין מחייבין הניקף ליתן חלקו המגיעו באותן ג' גדרים הואיל ועדיין אינו כשומר שדהו שעדיין פתוח ברוח א': ר' יוסי אומר אם עמד מקיף וגדר שדה רביעית מגלגלין לו את הכל לניקף ליתן בכל אותן ג' גדרים לפי חלקו המגיעו דעכשיו שדהו משתמרת בכל צד: גמ' הכל כמה שגדר. כלומר אם זה המקיף גדר שדותיו בכותל יפה של אבנים חייב ליתן לו זה הניקף לפי חלקו במה שהוציא זה על אותן גדרים ואין יכול לטעון לדידי סגי לי בכותל רעוע של מחיצת קנים: חייא בר רב אמר. מצי ליטען ליה ולא יהיב ליה אלא דמי קנים בזול כמו שאם היו גדרים של קנים: בשלמא לרב הונא דאמר במה שגדר היינו דאיכא בין ת"ק ור' יוסי. דדייקי הכי הא רביעית לת"ק מחייבין אותו דמי קנים בזול ואתי ר' יוסי למימר לחלוק על ת"ק ואמר את אמרת דמי קנים בזול ואנא אמינא

מסורת הש"ס

א) [גי' הערוך ערך קפל ג' קיפולא], ב) נ"א ריבי, רש"ל, ג) ב"ק כ:, ד) נ"א ריבי, רש"ל, ה) נ"ל יסב, ו) [ג.], ז) הך ול"ג ניקף אינו מפירש"י רק שייך בהגה"ה, רש"ל, ח) בפ"א: כוליה.

◆

גליון הש"ס

גמרא קילופא מידע ידיע. בתשב"ץ ח"א סימן נ"ג היה לו הגירסא כאן קיפולא וכו' שהוא היפוך הלשון מלשון קלוף ועיין תוס' רש"י חולין דף מד ע"ב ד"ה דאקפל:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דידיה הוא א"ל ותנא תקנתא לרמאי וכו' א"ל האי מאי בשלמא רישא: (ב) שם היינו דאיכא בין ת"ק לר' יוסי ת"ק סבר דמי קנים כצ"ל ותיבת הכל לפי נמחק: (ג) שם דעמד ניקף הוא דמגלגלין: (ד) רש"י ד"ה ומקפל ליה מקלפו הסיד: (ה) ד"ה הג"ה יריכי וכו' יתירא לביני ירכי תמ"ש. נ"ב כך היה גורס בעל הג"ה וכך הוא גי' נימוקי יוסף: (ו) באו"ד ודפנא שהן הקנים: (ז) ד"ה אלא כו' ואם עשאוה שנים: (ח) ד"ה הג"ה תמ"ש וכו' דלא בעינן דליכא כצ"ל ותיבת מ"ט נמחק: (ט) ד"ה דת"ק סבר וכו' מגלגלין עליו כולן כצ"ל ותיבת את הכל נמחק:

◆

מוסף רש"י

המקיף את חבירו משלש רוחותיו. שהיו לו לראובן שלש שדות אצל שדה שמעון משלש רוחותיו (ב"ק כ:). וגדר. ראובן, את הראשונה. סמוך לשדה שמעון, לצד מחילות חילונות שהיו לו בינו לשאר הבקעות (שם). אין מחייבין אותו. אין מחייבין את שמעון כלום, דמאי אהני ליה, הרי שדהו פתוחה מצד רביעית (שם). לא שנא עמד ניקף. אם עמד ניקף וגדר את הרביעית גלי אדעתיה דניחא ליה בהקיפו של ראובן ומגלגלים עליו את הכל לתת את חלקו בג' מחילות פנימיות של ראובן (שם).

◆

רבינו גרשום (המשך)

דמחייבין אותו במה שגדר בעין שהוציא: אלא לחייא בר רב דאמר. לטעמא דר' יוסי דמחייב לניקף ליתן דמי קנים בזול מאי איכא בין ת"ק לר' יוסי כלומר מאי יהיב לת"ק בציר מדמי קנים בזול (ולטעמיה) אי האי פורתא דלא יהיב ליה דמי קנים בזול מאי יהיב ליה. לעולם כדאמר חייא בר רב דלר' יוסי לא יהיב ליה אלא דמי קנים בזול והאי דמקשית מאי איכא בין ת"ק לר' יוסי איכא בינייהו ראשונה שניה ושלישית דת"ק סבר אם עמד מקיף וגדר את הרביעית מחייבין ליה לניקף דמי קנים בזול מאותה רביעית אבל מאינך אחרינא לא יהיב ליה כלל ור' יוסי סבר דראשונה ושניה ושלישית נמי יהיב ליה דמי קנים בזול: ואיבעית אימא מקיף וניקף איכא בינייהו. דת"ק סבר אם עמד מקיף נמי וגדר את הרביעית מחייבי' ליה לניקף ליתן דמי קנים בזול מאותה רביעית ולא יותר דמצי ליטען ניקף אנא הוינא יתיב ומנטר לשדה שלי. ור' יוסי אומר אם עמד ניקף וגדר את הרביעית יהיב ליה מכוליה גדרים דמי קנים בזול דהואיל והוא עצמו גדר את הרביעית גלי אדעתיה דניחא ליה באינך גדרים. אבל אם עמד מקיף וגדר את הרביעית לא יהיב ליה כלל דמצי למימר אנא הוייתי מנטר שדה שלי: אגר נטירא איכא בינייהו. דהאי דקשיא ליה לעיל לת"ק מאי קיהיב ליה אגר נטירא מאי דהאי ניקף הוי יהיב לשומר שדהו דעכשיו לא צריך דהיינו בציר מדמי קנים בזול. ור' יוסי סבר מגלגלין עליו את הכל דיהיב ניקף דמי קנים בזול מכולהו גדרים: